

درسنامه درس سوم

کج فرصت استفاده از سرمایه‌ها برای انسان محدود است و این فرصت با مرگ پایان می‌یابد.

از پرسش‌های فراگیر، اساسی و سرنوشت‌ساز که در تاریخ، ذهن عموم انسان‌ها را به خود مشغول کرده ← چپستی (ماهیت) مرگ و آینده انسان پس از آن

* انسان‌ها معمولاً در مواجهه با مرگ، دو دیدگاه دارند:

انکار معاد (مادیون)

اعتقاد به معاد (الهیون)

➤ آیه: ﴿وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُم بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ﴾
(اعتقادشان از روی علم و یقین نیست بلکه از روی ظن و گمان است)
➤ ویژگی و اعتقاد این گروه:
✓ انکار دنیای پس از مرگ
✓ برای انسان حقیقتی جز جسم قائل نیستند.
✓ معتقدند با رسیدن مرگ و نابودی جسم، دفتر عمر بسته می‌شود.
✓ مرگ پایان زندگی و حیات است و انسان با مرگ رهسپار نیستی می‌شود.

➤ آیه: ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوٌّ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ (کم ارزشی دنیا و حقیقی بودن آخرت)
➤ حدیث: ۱. پیامبر (ص): ﴿النَّاسُ نِيَامٌ وَإِذَا مَاتُوا انْتَبَهَوْا﴾ : مردم در خوابند، هنگامی که بیدار می‌شوند، بیدار می‌شوند. (مرگ = بیداری)
۲. پیامبر (ص): انسان برای بقا آفریده شد نه نابودی و فنا (مرگ = انتقال)
۳. پیامبر (ص): باهوش‌ترین مؤمنان کسی است که:
۱. فراوان یاد مرگ؛ ۲. بهتر از دیگران خود را برای مرگ آماده می‌کند؛
➤ ویژگی و اعتقاد این گروه: مرگ پایان بخش دفتر زندگی نیست بلکه:
✓ غروب جسم و طلوع روح است.
✓ پل انتقال از یک هستی (دنیا) به هستی بالاتر (آخرت) است.
✓ زندگی دنیا مثل خوابی کوتاه و گذراست و زندگی حقیقی در جهان دیگر

پیامدهای انکار معاد

پیامدهای اعتقاد به معاد

➤ انسان به علت داشتن میل به جاودانگی وقتی مرگ را پایان کار دانست:
زندگی چند روزه برایش بی‌ارزش می‌شود در نتیجه:
✓ دچار یأس و ناامیدی می‌شود؛
✓ کناره‌گیری از دیگران؛
✓ دچار شدن به انواع بیماری‌های روحی؛
✓ گاهی برای تسکین خود و فرار از ناراحتی، در راه‌هایی قدم می‌گذارد که بر سرگردانی و یأس او می‌افزاید؛
✓ گروهی: راه فراموشی و غفلت از مرگ را پیش می‌گیرند و خود را سرگرم هر کاری می‌کنند.
علت: فراموش کردن آینده تلخی که در انتظار دارند.
گروهی که این راه را در پیش گرفته‌اند، شیوه درستی را انتخاب نکرده‌اند زیرا مرگ حقیقتی است که گریزی از آن نیست و با غفلت از آن نمی‌توان جلوی وقوع آن را گرفت.

➤ آیه: ﴿مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَ عَمِلَ صَالِحًا فَلَا حُوفَ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ (نداشتن ترس و غم معلول ایمان به خدا، آخرت و عمل صالح)
➤ حدیث: ۱. امام حسین (ع): مرگ را سعادت و زندگی با ظالمان را ننگ و خواری می‌دانند... (نهراسیدن از مرگ)
۲. امام حسین (ع): مرگ پل عبور دهنده از ساحل سختی‌ها به ساحل سعادت، کرامت، بهشت‌ها و نعمت‌ها و انتقال از زندان به قصر است.
➤ پیامدهای اعتقاد به معاد:
۱. خروج از بن بست و باز شدن پنجره امید و شور و نشاط و فعالیت و کار؛
✓ انرژی فوق‌العاده، همت خستگی‌ناپذیر، لذت بردن از کار، تلاش در کار نیک و خدمت به خلق برای اندوخته بیشتر در آخرت.
✓ می‌داند کار نیک بی‌پاداش نمی‌ماند. اگر در دنیا نشود در آخرت حتمیست.
۲. نترسیدن از مرگ و آمادگی برای فداکاری در راه خدا:
✓ خداپرستان حقیقی: در دنیا زیبا زندگی می‌کنند اما دل نمی‌سپارند.
نتیجه دل نسریدن: ناگوار نبودن مرگ
✓ علت ناگوار بودن مرگ: ۱. زندگی را محدود به دنیا دانستن. ۲. کوله‌بار گناه
✓ معنای نترسیدن از مرگ: این نیست که آرزوی مرگ می‌کنند بلکه از خدا عمر طولانی می‌خواهند تا با اندوخته‌ای کامل‌تر خدا را ملاقات کنند.
✓ نتیجه: فداکاری در راه خدا آسان شود و شجاعت مرحله‌عالی برسد و به استقبال شهادت برود. نتیجه شهادت: هموار شدن راه آزادی انسان‌ها

پیامدهای انکار معاد برای کسانی که معاد را قبول دارند اما باورشان قلبی نشده نیز پیش می‌آید:
زندگی آن‌ها با منکران تفاوتی ندارد؛ علت: فرو رفتن در هوس‌ها.
نتیجه فرو رفتن در هوس‌ها: دنیا معبود و هدف شده و از آخرت غافل می‌شوند.

نکته مهم تستی:

جسم (مادی): تغییرپذیر و تجزیه پذیر است
روح (مجرد): تغییرپذیر و تجزیه ناپذیر است.

🔖 ترجمه و نکات آیات درس سوم

۱- (عنکبوت/۶۴): ﴿مَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَ لَعِبٌ وَ إِنِّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾

ترجمه: زندگی دنیا(به تنهایی) جز بیهوده و بازیچه نیست و قطعاً سرای آخرت همان زندگی حقیقی است اگر می دانستند.

🔖 پیام و نکات :

۱. آیه بیانگر دیدگاه اعتقاد به معاد است. (آیه با حدیث پیامبر(ص) مرتبط است: «حدیث شماره ۱ و ۲»(رجوع شود به درسنامه)

علت: چون حیات واقعی را زندگی اخروی می دانند و تعریفی که از باطن(ملکوت) دنیا دارند این است که به تنهایی بیهوده و بازیچه است(کم ارزش)؛

۲- (مائده/۶۹): ﴿مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَ عَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾

ترجمه: هرکس به خدا و روز قیامت ایمان بیاورد و کار نیکی انجام دهد پس هیچ ترسی بر آنان نیست و نه اندوهگین می شوند.

🔖 پیام و نکات :

۱. آیه بیانگر دیدگاه اعتقاد به معاد است.

۲. طبق آیه انسان اگر: ۱. ایمان به خدا (ءَامَنَ بِاللَّهِ) و ۲. ایمان به معاد (الْيَوْمِ الْآخِرِ) داشته باشد و ۳. عمل صالح انجام دهد(عَمِلَ صَالِحًا):

از دو نتیجه برخوردار می شود: ۱. ترسی نخواهد داشت (فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ) ۲. اندوهگین نخواهد شد(لَا هُمْ يَحْزَنُونَ)

* عدم ترس و اندوه معلول ایمان به خدا و آخرت و عمل صالح است.

۳- (جاثیه/۲۴): ﴿وَ قَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَ نَحْيَا وَ مَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَ مَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ﴾

ترجمه: [کافران] گفتند: زندگی و حیاتی جز همین زندگی و حیات دنیایی ما نیست همواره [گروهی از ما] می میریم و [گروهی] زنده می شویم و ما را

فقط گذشت روزگار نابود می کند. البته این سخن را از روی علم نمی گویند بلکه فقط ظن و خیال آنان است.

🔖 پیام و نکات :

۱. آیه بیانگر دیدگاه انکار معاد است.

۲. طبق آیه، کافران دنیا را جایی می دانند که عده ای می میرند و عده ای دیگر زنده می شوند(نَمُوتُ وَ نَحْيَا) و مرگ هلاکت و نابودی است(مَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ).

۳. طبق آیه اعتقاد کافران به اینکه گذران روزگار نهایتاً منجر به هلاکت می شود، از روی علم نیست بلکه ظن و گمان است.(مَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ)